

چرا روحانی خواستار برگزاری "رفه اندوم" شد؟

پیشنهاد همه پرسی توسط رئیس جمهور درباره مسائل مهم کشور با واکنش گسترده سیاستمداران، تحلیلگران و بازیگران سیاسی در داخل و خارج کشور رو به رو شده است. این سخنان با استقبال گسترده اصلاح طلبان و واکنش انتقادی خفیف اصولگرایان تاکنون روبه رو شده است.

حسن روحانی در در نخستین همایش اقتصاد ایران مورخ ۱۴ دیماه ۱۳۹۳ گفت : «برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... [مسئله‌ای که] برای همه اهمیت دارد و در زندگی همه تاثیرگذار است، نظر مستقیم مردم پرسیده شود.»^(۱)

روزنامه اعتماد، شماره ۳۱۴۷ به تاریخ ۱۵/۱۰/۹۳ در همین خصوص نوشت:

"یک 'پیشنهاد'؛ پیشنهادی برای احیای یکی از اصول قانون اساسی. استفاده از اصلی که در طول ۳۶ سال پس از انقلاب تنها دوبار مورد استفاده قرار گرفته است. روسای جمهور و شخصیت‌های زیادی بودند که تلاش کردند تا تابوی آن را بشکنند. روحانی اما می‌خواهد از این اصل استفاده کند. پیشنهاد می‌دهد که برای مسائل مهم به جای تصویب قانون به نظر مردم مراجعه شود. ریس جمهور حقوقدان برای حل مشکلات می‌خواهد به قانون متول شود. توسل به اصل ۵۹ قانون اساسی. اصلی که سال هاست فراموش شده و می‌رفت تا تبدیل به یک 'تابو' شود برای مقاطع حساس. روحانی اما نظر دیگری دارد. سودای احیای ظرفیت 'همه پرسی' را در سر دارد. بهانه اصلی اقتصاد است تا مخاطبان اصلی دولت که همان مردم هستند هم به کمک دولت بیاند و نظر بدند. دو مین بار است که چنین درخواستی می‌دهد و تلاش دارد تا این بار راهی را که بسیاری تائیمه رفته بودند را کامل برود. اصول قانون اساسی دارد تبدیل می‌شود به امید حسن روحانی برای حل مشکلاتی که به او ارث رسیده اند: اصولی که باید دید چقدر می‌تواند در اجراء احیای آن موفق باشد؟

** همه پرسی چیست؟

اصل ۵۹ قانون اساسی اما از همه پرسی می‌گوید. بر اساس این اصل از قانون «در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه پرسی و مراجعه مستقیم به آرای مردم صورت گیرد. در خواست مراجعت به آرای عمومی باید به تصویب دو سوم مجموع

نمایندگان مجلس بر سد». اما همه پرسی هم انواعی دارد. بر این اساس دو نوع همه پرسی وجود دارد: اختیاری و اجباری. همه پرسی اجباری معمولاً برای تصویب قانون اساسی یا متمم آن است. در همه پرسی اختیاری نمایندگان مجلس ممکن است با اکثریت قاطع مساله بی رای عمومی واگذارند یا دولت، در غیاب مجلس و یا با وجود آن، موضوعی را به رای عمومی بگذارد. امکان دیگر همه پرسی با درخواست همگانی است. به این صورت که اگر مجلس قانون گذاری به میل خود موضوعی را به همه پرسی نگذارد، کسانی از مردم که صلاحیت رای دارند، ممکن است درخواستی را امضا کنند که موضوع به رای عمومی گذاشته شود. شمار لازم برای این درخواست، بر حسب قوانین کشورها، از ۵ تا ۱۵ درصد مجموع رای دهنده‌گان در آخرین انتخابات است. اما این اصل در ایران چند بار مورد استفاده قرار گرفته است؟ نخستین همه پرسی پس از پیروزی انقلاب در سال ۱۳۵۷، به پیشنهاد حضرت امام (ره) در روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ در سراسر ایران برگزار شد و بنا بر اعلام برگزار کنندگان آن ۹۸/۲ واحدان شرکت در همه پرسی با دادن رای «آری»، با برقراری نظام جمهوری اسلامی موافقت کردند. همه پرسی بعدی اما ۱۰ سال بعد برگزار شد. درست ۱۰ سال بعد حضرت امام (ره) در نامه بی خطاب به ریس جمهور وقت آیت الله خامنه‌ای هیاتی متشکل از ۲۰ نفر را مأمور بازنگری و اصلاح قانون اساسی کرد که ریاست این گروه را آیت الله مشکینی بر عهده داشت. سه ماه بعد تغییرات در نظر گرفته شده توسط شورای بازنگری قانون اساسی در تاریخ ششم مرداد ۱۳۶۸ به رای گذاشته شد و با اکثریت آرای مردم تصویب شد. این دو همه پرسی اما از جمله همه پرسی‌های «اجباری» بوده است. این بار اما حسن روحانی پیشنهاد برگزاری «همه پرسی اختیاری» را داده است: پیشنهادی برای گرفتن نظرات مردم در مسائل مهم کشور.

* همه پیشنهادهای همه پرسی ۳۶ سال اخیر

با این همه تقاضا برای انجام همه پرسی سوابقی هم در تاریخ انقلاب دارد. نخستین بار زمزمه‌های برگزاری همه پرسی درست در روزهایی داده شد که لوایح دولت اصلاحات یعنی لوایح «اصلاح قانون انتخابات مجلس» و «تبیین حدود وظایف و اختیارات ریس جمهور» به درسته شورای نگهبان خورده بود. درست در همین روزها بود که محمدرضا خاتمی نایب ریس وقت مجلس پیشنهاد برگزاری رفراندوم را در مورد سرنوشت این لوایح که برای دولت اصلاحات اهمیت زیادی داشت داد: پیشنهادی که از سوی بخش زیادی از نمایندگان وقت مجلس مورد استقبال قرار گرفت اما این بار هم این تقاضای همه پرسی اختیاری تنها به یک پیشنهاد ختم شد و اجرایی نشد. کمی بعد درست در آذرماه سال ۸۳ بود که دفتر تحکیم وحدت وقت با در نظر گرفتن یک ظرفیت پیشنهاد تغییر قانون اساسی را با یک کلیک در یک پایگاه اینترنتی تحت عنوان همه پرسی داد: درخواستی که واکنش‌های مهمی را به دنبال داشت. سعید حجاریان از مخالفان اصلی این طرح تحکیم وحدت با انتشار مقاله بی در همان زمان اظهار داشت: «اخیراً شنیده ام که سایتی برای رفراندوم جهت تغییر قانون اساسی تعییه شده است که افرادی با کلیک کردن دکمه بی در این همه پرسی شرکت کرده، لابد پس از مدتی که به شمارش آرا خواهند پرداخت و آنگاه معلوم خواهد شد که اغلب قریب به اتفاق ایرانیان با قانون اساسی فعلی مخالفند و لابد در چشم به هم زدنی این رژیم دود شده و به هوا خواهد رفت». حجاریان در مقاله خود متذکر شده است: من یادم نمی‌آید که قبل از انقلاب دانشجویان بحثی درباره رفراندوم در قانون اساسی و اصلاح قانون اساسی کرده باشند، بیشتر فعالیت دانشجویان فعالیت در کانون‌های محلی مساجد، کارخانه‌ها و از این قبیل جاها در جهت سازماندهی توده‌ها بود، مثلاً در قضیه سیل جوادیه دانشجویان فعالیت فراوانی داشتند یا در قضیه گرانی بلیت اتوبوس‌ها با مردم در خیابان ریختند و شاه را مجبور به ارزان کردن بلیت‌ها کردند و بلیت ارزان شد. سید محمد خاتمی هم درست در روزهایی که حوادث ۸۸ به اوج حواشی خود رسیده بود پیشنهاد برگزاری همه پرسی را داد: پیشنهادی که واکنش‌های متعددی نسبت به آنها صورت گرفت. محمود احمدی نژاد هم اما گریزی به همه پرسی داشته است.

درست در روزهایی که اختلافاتش با مجلس شورای اسلامی به اوج خود رسیده بود در حین برنامه زنده تلویزیونی پیشنهاد برگزاری همه پرسی برای تعیین تکلیف اختلافاتش با مجلس را داد. بحث بر سر نحوه هدفمند کردن یارانه‌ها بود. مجلس درخواست دولت برای درآمد ۴۰ هزار میلیارد تومانی دولت از محل هدفمند کردن یارانه‌ها را رد کرده بود و دولت از این موضوع شاکی بود. درخواست احمدی نژاد برای برگزاری همه پرسی در آخرین روز کاری سال ۸۹ داده شد و به علت تعطیلات پیش رو باز هم این تقاضا به فراموشی سپرده شد. عبدالله نوری وزیر کشور دولت اصلاحات نیز در سال ۹۱ پیشنهاد برگزاری رفراندوم هسته بی را داده بود که این پیشنهاد نیز به جایی نرسید. حسن روحانی نیز برای نخستین بار است که درخواست برگزاری همه پرسی برای مسائل کشور را می‌دهد. حسن روحانی پس از بازگشت از دومین سفر خود به نیویورک و درست در روزهایی که مردم شدید تندروها قرار گرفته بود در جلسه هیات دولت موضوع نظرسنجی از مردم را پیرامون تنش زدایی با امریکا مطرح کرد. این بار هم اما پیشنهاد روحانی به فراموشی سپرده شد.

* پیشنهادی که بازهم فراموش می‌شود؟

این بار حسن روحانی بازهم پیشنهاد همه پرسی داده است. پیشنهادی که برای رسیدن به مرحله اجرا آن هم درست در روزهایی که یک مجلس ناسازگار با دولت بر سر کار است گذشته از رسیدن این پیشنهاد به مرحله اجرا باید به میزان احتمال تصویب نیجه آن توسط دو سوم نمایندگان مجلس هم توجه کرد. نمایندگانی که این روزها تمايل آنچنانی به تصویب لوایح دولت ندارند مسلماً به برگزاری همه پرسی اختیاری یا تصویب نیجه آن نیز علاقه بی نخواهند داشت. برخی دیگر در این میان هستند که می‌گویند کشاندن مردم به پای صندوق‌ها برای هر مساله بی اعم از اقتصادی و سیاسی میسر نیست. با این همه

حسن روحانی این بار به نظر مردم دل بسته است. همان مردمی که او را به ساختمن پاستوری فرستادند که خالی از مشکلات نبود و همین مشکلات باعث شده که روحانی باز هم نظر مردم را بخواهد. پیشنهادهای برگزاری همه پرسی در تمام سال های اخیر یک پیشنهاد گذرا و مقطوعی بوده است. این بار اما باید دید که روحانی جسارت رساندن این موضوع به مرحله اجرا و شکستن تابوی «همه پرسی» را خواهد داشت یا کمی جلوتر باید درخواست او را هم جزو آرشیوهای تاریخ برای درخواست های همه پرسی گذاشت؟^(۲)

واکنش های صورت گرفته به این سخن روحانی را در ادامه می خوانید:

سید محمد رضا خاتمی :

- کشور امروز با مسائل حاد و مشکلی دست به گریبان است که درباره این مسائل همه مسئولان به وکالت از مردم سخن می گویند. خوب است یک بار مردم مستقیما در مورد مشکلات کشور و راهکار مناسب برای مرتفع کردن آنها اظهار نظر کنند. از جمله این مسائل می توان به مساله انرژی هسته ای اشاره کرد. وقتی من به عنوان یک شهروند انتظار داشته باشم مشکل هسته ای ایران بدون لج بازی حل شود، اما برخی از تندروها در مورد راهکارهای لازم برای حل مساله هسته ای نظر دیگری داشته باشند، راهکار مناسب برای حل این مساله این است که موضوع به رای و نظر مردم گذاشته شود.
- در حوزه سیاسی آن چیزی که امروز فراتر از قانون به آن پرداخته شده و فراتر از قانون باید برای آن راهکار پیدا کرد، مساله حصر است. کسانی که به تربیون های رسمی دسترسی دارند یک طرفه از سوی مردم حرف می زنند و بر لزوم ادامه شرایط موجود پافشاری می کنند. بهتر است یک بار برای همیشه این مساله را با مراجعته به آرای عمومی حل کرد.
- مساله حصر در بعد داخلی و مساله انرژی هسته ای در بعد خارجی از جمله مهم ترین مسائل کشور است. لایحه ماندن این دو مساله باعث شده بخشی از توان کشور به جای آبادسازی مصروف به اختلافات داخلی شود. اگر این دو مساله به رای مردم گذاشته شود، بخش عمدۀ ای از مشکلات کشور حل خواهد شد.^(۳)

حسین شریعتمداری :

- این اظهار نظر رئیس جمهور محترم در حالی است که مراجعته به رفاندم در دو جای قانون اساسی آمده است که دو نوع متفاوت با یکدیگر است. نوع اول، رفاندم تقینی است که موضوع اصل ۵۹ قانون اساسی است. این نوع از رفاندم اعمال قوه مقتنه است و از طریق مجلس صورت می پذیرد. با این توضیح که اصل ۵۹ تصریح می کند در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی اجتماعی و فرهنگی می توان اعمال قوه مقتنه را از راه همه پرسی و مراجعته مستقیم به آرای مردم انجام داد و همین اصل تاکید دارد درخواست مراجعته به آرای عمومی (رفاندم تقینی) (باید به تصویب دو سوم مجمعه نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد. بنابراین برخلاف آنچه رئیس جمهور محترم اعلام کرده‌اند، با این نوع از رفاندم نمی توان مجلس را دور زد).
- اما نوع دیگر رفاندم یعنی رفاندم قانون اساسی در اصل ۱۷۷ آمده و موضوع آن، فقط تجدید نظر یا بازنگری در قانون اساسی است. این رفاندم است که منوط به فرمان رهبری است و اجرای آن از مجلس نمی گذرد. بنابراین باید گفت اگر منظور آقای رئیس جمهور، همانگونه که اعلام کرده اند، مسائل فرهنگی و اجتماعی و... است که راهکار آن باز هم از مجلس می گذرد. درباره نوع دوم نیز بعید است منظور آقای رئیس جمهور تغییر قانون اساسی باشد که موضوع اصل ۱۷۷ است و به تصویب مجلس نیازی ندارد. اگرچه آن نیز مقدمات خاص خود را دارد و منوط به فرمان رهبری است.^(۴)

صادق زیبا کلام :

- مشکلات آقای روحانی نه در برگزاری رفاندم در و نه با برگزاری رفاندم هیچ یک از مشکلات ایشان سامان خواهد یافت. مشکل اساسی در وضعیت کلان سیاسی کشور است. بگذارید بیشتر توضیح دهم. اساس همه نظامهای مردم سالار در دنیا روی چرخش نخبگان یا دولت انتخابی مردم قرار گرفته است. به این معنا که یک جریان سیاسی در قالب یک حزب در انتخابات عمومی شرکت کرده و در صورت به دست آوردن اکثریت آراء، دولت را تشکیل می دهد و به مدت چهار سال زمام امور کشور را در دست می گیرد. اگر مردم از عملکرد آن حزب، آن هیات دولت یا آن رئیس جمهور و کابینه اش رضایت داشته باشند، چهار سال بعد مجددا آن حزب یا جریان سیاسی را انتخاب می کنند و در صورتی که از عملکرد آن در طول مدت آن چهار سال رضایت داشته باشند، آن حزب را انتخاب نکرده و گروه دیگری یا حزب دیگری را انتخاب می کنند.

در ایران اما اسما چرخش نخبگان وجود دارد، اما در عمل، این چرخش یک حرکت کوچک و در عین حال ناقصی بیش نیست. ۱۸ ماه پیش مردم ایران در یک انتخابات شرکت کرده و عملاً به سیاست‌های ۸ سال گذشته «نه» گفته و آقای روحانی را به عنوان جایگزین آن سیاست‌ها انتخاب کردند. اما مشکل دقیقاً از همین نقطه شروع می‌شود، چرا که اکثریت مردم به سیاست‌های قبلی «نه» گفته و خواهان تغییر و اجرای سیاست‌های جدید هستند اما دولت منتخب آنها در عمل نمی‌تواند سیاست‌ها و برنامه‌هایی را که دارد به اجرا بگذارد. چرا؟ چون با وجود برگزاری انتخابات و رای مردم به تغییر سیاست‌های گذشته و ابراز تمایل آنها به سیاست‌های جدید، سیاست‌های جدید به دلایل مختلف نمی‌توانند از قوه به فعل درآیند.
(۵)

محمد صفری:

- ایجاد شک و تردید در میان افکار عمومی درباره برخی مسائل باعث ضعف در تصمیم‌گیری‌ها می‌شود. این اتفاق سبب خواهد شد چندستگی و چندگانگی در میان مردم ایجاد شود. مردم که همه مصائب تصمیمات کلان و حساس را به جان خریده‌اند و هزینه‌های آن را با ایستادگی و پایمردی پرداخت کرده‌اند اکنون باید درباره چه موضوعی تصمیم بگیرند و یا با همه‌پرسی درباره آن نظر دهند؟ این موضوع نافی آن نیست که مردم حق تصمیم‌گیری و نظردهی ندارند. مردم همواره در چنین مسائلی به طور مستقیم و غیرمستقیم نقش داشته‌اند و نظر و رأی خود را مطرح کرده‌اند.
- همانطور که قانون تعیین کرده است و در قانون اساسی به آن اشاره دقیق شده است، در اصل ۵۹ قانون اساسی آمده است؛ «در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقتنه از راه همه‌پرسی و مراجعة مستقیم به آراء مردم صورت گیرد. درخواست مراجعة به آراء عمومی باید به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس برسد»
- این اصل نشان می‌دهد که ابتدا مجلس شورای اسلامی اگر به این نتیجه رسید که نیازمند برگزاری همه‌پرسی درباره موضوع مهمی است، باید به تصویب دو سوم مجموع نمایندگان مجلس شورای اسلامی برسد و باید توجه داشت که مجلس شورای اسلامی هم عصاره فضائل ملت است. پس از آن که دو سوم مجلس رأی دادند، در اصل یکصد و دهم قانون اساسی که وظایف و اختیارات رهبری را مطرح کرده است، قید شده برگزاری همه‌پرسی نیازمند فرمان رهبری است.
- در حقیقت در مقوله برگزاری همه‌پرسی در کشور تنها مجلس شورای اسلامی می‌تواند ورود کند و رهبری نظام هم باید فرمان و اجازه آن را صادر کنند و قوای دیگر در آن نقشی ندارند. اما پرسش مهم و اساسی همچنان باقی است، که منظور رئیس جمهور و اشاره ایشان به یک مسئله بسیار مهم که برای همه ما اهمیت دارد و در زندگی ما تأثیرگذار است، چیست؟ برداشت‌های گوناگونی را می‌توان طرح کرد. اکنون مهمترین موضوعی که در کشور جاری است، گفت‌وگوهای هسته‌ای لست. بیش از یکسال است که دولت یازدهم گفت‌وگوهایی را برای به نتیجه رسیدن درباره مسائل هسته‌ای ایران با گروه ۱+۵ آغاز کرده است که البته محور گفت‌وگوهای ایران با طرف مقابل، آمریکا و خاصه شخص وزیر خارجه این کشور است.
- با این اوصاف گمان می‌رود که دولت برای رسیدن به نتیجه مطلوب خود نیازمند چنین اقدامی است. بستر آن هم از روز گذشته و با آرزوی آقای روحانی برای برگزاری رفراندوم آماده شد و قطعاً، امروز و روزهای آینده هم شاهد خواهیم بود که موافقان و مخالفان این درخواست، دیدگاه و تحلیل‌های خود را ارائه خواهند داد.
- اگر فرض را بر همین احتمال بگیریم، همانطور که در قانون قید شده است، همه‌پرسی نیازمند رأی دو سوم نمایندگان مجلس شورای اسلامی است، تا در صورت موافقت رهبری فرمان آن از سوی ایشان صادر شود، توافق نهایی هسته‌ای هم براساس قانون نیازمند تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی است، تا نهایی گردد. یکی از مواردی که طرف مقابل به ویژه آمریکا در گفت‌وگوهای هسته‌ای همواره مطرح می‌کند و اصرار به اجرای آن دارد، موضوع پیوستن ایران بر پروتکل الحاقی است. براساس قانون هم، اگر قرار بر پیوستن جمهوری اسلامی ایران به پروتکل الحاقی باشد، این مجلس شورای اسلامی است که باید تصویب کند که ایران به آن پیوند دیگر نداشته باشد از جمله برقراری روابط سیاسی و دیپلماتیک با آمریکا، که البته احتمال آن هم می‌رود یکی از گزینه‌هایی که رئیس جمهور در ذهن داشته باشد همین موضوع است، باز هم پروسه خاص خود را دارد و نیازمند فرایند دیگری است.
(۶)

*راهی برای حل مسائل ۸۸ (حمیدرضا جلایی پور)

- شاخص توسعه یافته‌گی در دنیا از چندین دهه پیش، میزان رجوع به آرای عمومی است. این ظرفیت در قانون اساسی ما هم وجود دارد و البته بلاستفاده مانده است. هم اکنون هم در کشور مسائلی بنیادین وجود دارد که به نظر می‌رسد وفاق عمومی و ملی بر سر آنها دچار خدشه جدی شده است. به عبارتی معلوم نبودن نظر عمومی جامعه نسبت به این مسائل بستری را ایجاد کرده تا هر گروهی بتواند به اسم مردم در این موارد اظهارنظر و البته درباره برخی اعمال نظر کرده و بقیه را اقلیت بنامد. شکی نیست که در این بین تعیین و تکلیف مسائل سال ۸۸ از اهمیت ویژه بی‌برخوردار است. این مسائل بعد از پنج سال نه تنها حل نشده که همچنان به عنوان محل اصلی شکاف و اختلاف داخلی مطرح هستند. بدین ترتیب به نظر می‌رسد اگر قرار باشد در جامعه مساله‌ی برای برگزاری رفراندوم وجود داشته باشد، همین مسائل سال ۸۸ هستند. (۲)

*ابزاری برای رسیدن به هدف (جواد حق شناس)

- اصل همه پرسی یکی از مترقبی ترین اصول قانون اساسی است. هرچند نمی‌توان دقیق پی‌برد که در ذهن حسن روحانی چه موردی است که باید برای رفع آن به آرای عمومی مراجعه شود اما معتقدم که مراجعته به این آرا یک ابزار برای رسیدن به هدف مشخص است. اگر وی اعلام می‌کرد که در کدام یک از مشکلات کشور باید با آرا عمومی مراجعت کرد شاید بهتر می‌شد نظر داد. اما به نظر می‌رسد با توجه به رویکردی که مجلس دارد که نوع نگرش حاکم بر آن نهاد قانونگذاری امکان وصول آن هدف را نمی‌دهد، ریس جمهور بر این باور است که آرای عمومی غیر از آن است که در فضای مجلس در جریان است. بهتر است این موضوع روشن تر بیان شود. بحث مهم بودن مسائل کشور نیست بحث براین است که ریس دولت یازدهم با چه معضلی روبه رو شده است که نهاد نظارتی امکان عبور از آن را نمی‌دهد. بهتر است ریس جمهور صریح تر با مردم صحبت کرده و از لفافه گویی خارج شود. (۸)

*بازگشت به حقوق اساسی مردم (متنی مبلغ)

- با توجه به صحبت‌های حسن روحانی و ابراز آمادگی که برای اجرای اصلی از اصول مصرحه در قانون اساسی داشته است، می‌توان مسائل مهمی را مطرح کرد. اما در این برهه زمانی و با توجه به انتخاباتی که در پیش داریم، مهم ترین مساله کشور که بخواهد به همه پرسی گذاشته شود بحث نظارت استصوابی بر انتخابات است: بحثی که شاید بتوان دلیل خاصی نیز برای آن ذکر کرد و آن عملکرد شورای نگهبان است، عملکردی که طی آن طرح احراز صلاحیت کاندیداهای در انتخابات، جایگزین عدم احراز صلاحیت کاندیداهای شده است. چون این امر به حقوق اساسی ملت بازمی‌گردد و از آنچه که تمام نهادهایی که با انتخابات تاسیس می‌شود، شاید بهترین کار برای اعلام نظر در این مورد اخذ آرای عمومی است: آرایی که بتواند نتیجه بررسی این موارد را در نهاد نظارتی کشور حل و فصل کند. (۹)

*اصلی برای حل مشکلات (بهمن آرمان)

- آنچه در سخنان حسن روحانی در همایش اقتصادی مشخص بود، وجود مسائلی در کشور است. مشکلاتی که ریس قوه مجریه علاقه مندی خود را برای اجرای اصلی از قانون اساسی اعلام کرده که طبق آن می‌تواند با مراجعته به آرای عمومی برای حل و فصل آنها اقدام کند. اما آنچه در صدر موارد مهمی قرار دارد که ریس دولت می‌تواند آن را به اجرا بگذارد، چگونگی اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی است: مساله‌ی که نحوه اجرای آن در چند سال گذشته می‌تواند موضوع یک رفراندوم باشد. از منظر اقتصادی مشکل بزرگی که در کشور وجود دارد، دخالت دولت در این حوزه است و نتیجه آن هم نحوه نادرست خصوصی سازی است. بنابر آنچه حسن روحانی گفته است می‌توان حدس زد که منظور وی نیز همین امر است: اصل مهمی که اگر به اجرا گذاشته شود مشکلات بسیاری از اقتصاد کشور حل می‌شود. (۱۰)

*نیاز به حمایت سیاسی (غلامعباس توسلی)

- مسائل کشور از جمله اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی از مسائل مهمی است اما بعضی در اولویت قرار دارند. از آنجایی که برای حسن روحانی اقتصاد خیلی حائز اهمیت بوده و توانسته در مدت زمان کوتاهی آن را بحق در مسیری قرار دهد که تا حدودی توسعه اقتصادی رشد مختصری یابد، می‌توان آن را مساله‌ی برای رفراندوم دانست. اما این امر در مرحله دوم نیاز به حمایت دارد: حمایتی سیاسی با مشارکت حداقلی مردم. رشد اقتصادی به سیاست‌هایی وابسته است که اگر به آن توجه نشود رشد اقتصادی مختصری که به وجود آمده ممکن است فروکش کند. حمایت سیاسی پشتونه مسائل اقتصادی است. تصمیمات بزرگ اقتصادی در دولت یازدهم نیازمند این حمایت است: حمایتی که یقیناً اگر در آرای عمومی تجلی یابد کوچک‌ترین ضربه‌ی را به اقتصاد وارد نمی‌کند. اما پاسخ دادن به این بحث که واقعاً با سیاست پیوند خورده است، به سوال حساب شده‌ی نیاز است. (۱۱)

*همه پرسی و موظف کردن دولت (ناصر ایمانی)

- برای انتخاب اهم مواردی که در کشور وجود دارد که می توان برای تصمیم گیری آن به آرای عمومی مراجعه کرد، می توان از مسائل اقتصادی یاد کرد. و چون در این خصوص حسن روحانی به عنوان ریس قوه مجریه آن را مطرح کردند، دو مورد را قابل ذکر می داشم. نخستین موردی که می توان برای آن رفاندوم برگزار کرد، کوچک شدن دولت است: مساله بی که بسیاری از مشکلات حوزه اقتصادی که ریس جمهور در همایش دیروز از آن نام برداشت به همین مهم گردد. اگر حجم دولت کوچک شود نه همه مشکلات اما بسیاری از آنها حل می شوند. مورد دوم، مساله جدا کردن بودجه جاری دولت از نفت در یک بازه زمانی دو الی سه ساله است. تنها در صورت برگزاری همه پرسی است که دولت موظف به اجرای آن می شود. حال باید دید آیا دولت موافق به رفاندوم گذاشتن این دو موضوع هست یا خیر؟ (۱۲)

*رفاندوم با کدام توجیه؟ (غلامعلی جعفرزاده)

- من واقعا از این سخنان آقای روحانی در عجب هستم. آیا واقعا می توان اقتصاد را با رفاندوم مدیریت کرد؟ آیا اصلاحاتیه قوانین جزیی و تخصصی در صلاحیت عمومی هست؟ اگر این طور باشد اصلاحرا ما مجلس داریم؟ من فکر نمی کنم چنین تجربه بی در هیچ نظام توسعه یافته بی وجود داشته باشد. اگر آقای روحانی به برخی فرآیندها و رفتارها در نهاد مجلس انتقاد دارند، اصلاح لیل نمی شود که کل کارکرد نهاد قانون گذار کشور را زیر سوال ببرند. راهکار این است که تلاش های سیاسی متوجه افزایش کیفیت نمایندگان و نهاد پارلمان شود، نه اینکه کل موجودیت آن یکسره نفی شود. آقای ریس جمهور، دولت و نظام می توانند درباره موضوعاتی رفاندوم برگزار کنند، کما اینکه قبل از جمهوری اسلامی این اتفاق افتاده است. اما نباید به بهانه بحث تاثیر گذاری در افکار عمومی مسائل کشور را به سطح نازلی کشاند. مهم تر از برگزاری رفاندوم تشکیل نهادهای تصمیم گیری است که بر اساس نظر مردم شکل بگیرند. (۱۳)

*مبانی اجرایی مبهم (اسماعیل جلیلی)

- من نمی دانم اصلا آقای روحانی این حرف را با چه مبانی قانونی و حقوقی زده است. قطعاً اگر حرف ایشان مبنای حقوقی داشته باشد، دولت در مقام مجری امور کشور و قانون اساسی می تواند چنین کاری کند. اگر هم مبنای حقوقی در کار نباشد، بدون آن هیچ چیز امکان پذیر نیست. اما یک مساله در خصوص برگزاری همه پرسی واضح است و آن اینکه چنین کاری نمی تواند برای امور جزیی و البته تخصصی صورت بگیرد. فرض کنیم درباره لایحه بودجه چه رفاندومی می توان برگزار کرد؟ قرار است مردم چگونه به چنین لایحه سنگینی رای دهند؟ اطلاعات تخصصی آن را از کجا می آورند؟ آیا عموم مردم توان هضم مسائل سنگین و فنی آن را دارند که بتوانند به عنوان نظر دهندها نهایی مورد توجه قرار بگیرند؟ به نظر می رسد برگزاری همه پرسی و رفاندوم موضوعی است که مطابق تمام استانداردهای توسعه یافته‌گی سیاسی در دنیا است. اما به شرط آنکه موضوع آن این قابلیت را داشته باشد که مردم را به عنوان داوران نهایی آن قرار دهیم. (۱۴)

*جرعه، جرعه، آزادی (محمود میرلوحی)

- برای برخی در ایران گویا قانون اساسی و خصوصاً فصل حقوق ملت در آن برای بایگانی شدن، تهیه شده است. واضح این است که برگزاری رفاندوم در موضوعات مختلف یکی از ظرفیت های قانون اساسی است که باید از آن بهره گرفت. چندی پیش در سویس حتی برای خرید طلاق‌توسط دولت این کشور، همه پرسی برگزار شد. این اعتماد نظام های توسعه یافته به آرای عمومی مهم ترین عامل پیشرفت آنان بوده است. اکنون در ایران موضوعات مورد مناقشه زیاد است که البته تمام گروه های سیاسی هم در آن به نام ملت حرف خود را می زنند. این موضوعات نظیر بحث هسته بی می توانند محور یک رفاندوم باشند. حتی فرآیندهای برگزاری انتخابات هم می توانند موضوع دیگری برای یک رفاندوم باشند. اما چیزی که مهم است، این است که چنین بحث هایی باید اندک و به تدریج به جامعه تزریق شوند تا خود آنها به محل شوک جدیدی تبدیل نشوند. به قول معروف آزادی را باید جرعه جرعه نوشید. (۱۵)

*اما و اگرها همه پرسی (احمد شیرزاده)

- در مورد اظهارات ریس جمهور در خصوص تمایل برگزاری همه پرسی در مسائل مهم کشور، پاسخ مشخصی دارم ولی پاسخی همراه با اما و اگر. همه پرسی یا رفاندوم وقتی معنا می یابد که موضوعی به بحث جدی تبدیل شده باشد: موضوعی که در اصل به عنوان چالشی در مسائل مهم کشور است و البته دو نظر مختلف در مورد آن وجود داشته باشد. اما اجرای این اصل از قانون اساسی زمانی تحقق می یابد که صاحبان هر دو نظر به طور مساوی از حق دسترسی به رسانه ملی برخوردار باشند. اگر این مهم بخواهد از سوی رسانه ملی یک سویه و با بیان یک رای به مردم تبلیغ شود، انجام نگیرد، بهتر است. این امر زمینه و شرط برگزاری همه پرسی است. اگر این شرط برآورده شود هر چند سمبیلیک، می توان «تواافق هسته بی «را بحث مهمی دانست که می توان به نظر مردم واگذار کرد. اینکه در شرایط موجود اگر به توافقی در این زمینه دست یابیم به نفع کشور هست یا خیر؟ (۱۶)

* روزنامه‌ی «ایران»

- «افسون زدایی از همه پرسی» عنوان یادداشت ستون «اول دفتر» روزنامه‌ی «ایران» به قلم «علی اکبر گرجی» حقوقدان و عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی است که در آن با اشاره به انواع همه پرسی در نظام‌های سیاسی در خصوص همه پرسی مورد نظر روحانی آمده است: نوع سوم همه پرسی که به گمان من، دکتر حسن روحانی بیشتر به آن نظر دارد، همه پرسی قانون‌گذارانه یا تقینی است.
- به نوشته‌ی ایران، این شیوه در اصل همان شیوه‌ای است که در اصل ۵۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیش‌بینی شده است و یکی از دستاوردهای درخشنان قانون اساسی است که با کمال تأسف تاکنون مسکوت مانده است و در واقع مانند برخی از اصول دیگر قانون اساسی هنوز حتی یک بار هم به اجرا در نیامده است. اشاره رئیس جمهوری حقوقدان ما اشاره‌ای کاملاً صریح و صحیح بود. جامعه حقوقی کشور از سال‌ها قبل از اشاره رئیس جمهوری، همواره در کلاس‌های درس تقاضا برای استفاده از ظرفیت قانونی همه پرسی را مطرح می‌کرد و اکنون خوشحال هستیم که رئیس جمهوری محترم این مطالبه حقوقدانان را به عرصه عمومی هم کشاند و آن را به نوعی به یک مطالبه عمومی بدل کرد.[\(۱۷\)](#)

فهرست

وز رو

BBC

فارسی

صفحه اول | بخش زنده | ایران | افغانستان | جهان | هنر | ورزش | اقتصاد | دادش | همای | عکس | طبیعت

درخواست رئیس جمهوری ایران برای برگزاری همه‌پرسی

به اشتراک گذاشته

۴ زانویه ۲۰۱۵ - ۱۴ دی ۱۳۹۳

TASNIM

رئیس جمهوری ایران خواستار اجرای اصلی از قانون اساسی شده است که بر برگزاری همه‌پرسی در مسائل مهم اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تأکید دارد.

حسن روحانی که در همایش اقتصاد ایران سخن می‌گفت، فاکید کرد: "برای بک بار هم که هدده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... [مسئله‌ای که] برای همه اهمیت دارد و در زندگی همه فانی برگذار است، نظر مستقیم مردم بروسبده همود".

به گفته رئیس جمهوری ایران، بر اساس قانون اساسی، مسائل مهم اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی به جای این که در مجلس تصویب هواد، باید مستقیم به آرای عمومی و همه‌پرسی گذاشته همود؛ اما آن‌طور که آفای روحانی گفته، "اکنون ۲۶ مال گذشته و بک بار هم این اصل قانون اساسی اجرا و عمل نشده است".

* روزنامه‌ی «شرق»

- سرمقاله‌ی روزنامه‌ی «شرق» با عنوان «همه پرسی و راهکار حقوقی آن» به قلم «نعمت احمدی» حقوقدان نیز به تحلیل موضوع همه پرسی مطرح شده از سوی روحانی اختصاص دارد.

- در این سرمقاله آمده است: هم اکنون موضوعات مهم و اساسی قابل توجهی داریم که به باور صاحب این قلم می‌توان از طریق همه پرسی به حل آنها پرداخت. هم اکنون در حال مذاکره با آمریکا هستیم وزیر امور خارجه کشورمان با وزیر امور خارجه کشور آمریکا بر سر یک میز می‌نشینند و حتی دیگر اعضای ۵+۱ هم غایب این مذاکره می‌باشند.

- در ادامه می‌خوانیم: آیا وقت آن نرسیده بعد از ۳۶ سال موضوع رابطه با آمریکا را از مردم پرسیم؟ یا در موضوع اقتصادی، مساله پرداخت یارانه نقدی به همه مردم مدتی است در دستور کار دولت است و هرماهه مبالغ هنگفتی به صورت مساوی به همه پرداخت می‌شود، این شیوه را نمی‌توان تا همیشه ادامه داد، درصدی از مردم به این مبلغ و بیشتر آن نیاز مبرم دارند و عده‌ای این مبلغ تاثیری در زندگی آنها ندارد، آیا منطق اداره مملکت ادامه چنین وضعی را تجویز می‌کند؟ بهتر نیست از مردم سوال شود و ده ها مطلب دیگر. اصل ۵۹ یکی از اصول مهم قانون اساسی است و ریس جمهور که برابر اصل ۱۱۳ مسؤولیت اجرای قانون اساسی را بر عهده دارد، ضرورت رجوع به این اصل را حس کرده است. (۱۸)

* روزنامه‌ی «آرمان»

- «همه پرسی» نیز عنوان یادداشت روزنامه‌ی «آرمان» به قلم «بهمن کشاورز» حقوقدان و وکیل پایه یک دادگستری است که در آن با اشاره به اصول قانون اساسی که همه پرسی در آن اصول پیش‌بینی شده، آمده است: همه چیز به مردم ختم می‌شود و شاید بهتر باشد بگوییم همه چیز از مردم آغاز و به آنان ختم می‌شود.

- در ادامه با اشاره به اهمیت همکاری شورای نگهبان نمایندگان مردم در خصوص برگزاری همه پرسی‌ها آمده است: تصمیم مجلس در خصوص برگزاری همه پرسی طبق نظری که شورای نگهبان در سال ۱۳۸۱ داده است باید همانند سایر مصوبات مجلس در اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شود. سوالی که ممکن است مطرح شود این است که آیا شورای نگهبان می‌تواند با اصل برگزاری همه پرسی به رغم اینکه به تصویب دوسوم نمایندگان رسیده است - مخالفت کند و نظر مجلس را تنفیذ ننماید؟ به نظر می‌رسد شورای نگهبان صرفًا در موادی که در انتها اصل ۱۷۷ قانون اساسی آمده و به تعبیری می‌توان آن را خاتمه قانون اساسی دانست، در موارد دیگر نمی‌تواند با اصل همه پرسی مخالفت کند. (۱۹)

* روزنامه‌ی «اطلاعات»

- روزنامه‌ی «اطلاعات» نیز در یادداشتی با عنوان «نگاهی متفاوت به همایش اقتصاد ایران» به ارزیابی پیشنهادهای اقتصادی ریس جمهوری در همایش «اقتصاد ایران» پرداخت و نوشت: شاخص سخنان رئیس جمهور در ارزیابی اقتصاد ایران در چند گزاره مهم بیان شد. اول، اقتصاد باید از بیماری رانت و انحصار نجات یابد. دوم، تنبیه شدن سیاست با اقتصاد در کشور چنان شده است که نفوذ قدرت سیاسی بسترساز رانت خواری و انحصار اقتصادی شده است. سوم، ورود نخبگان برای نظرپردازی درباره مشکلات اقتصادی و جستجوی علمی برای یافتن بهترین راهکارها. چهارم، تغییر و تحول در تناسب سیاست و اقتصاد. پنجم، تحول در نظام اجرایی مالیاتی، به گونه‌ای که همه کسانی که فعالیت اقتصادی دارند موظف به پرداخت مالیات باشند. ششم، خروج از «رکود تورمی» که شاخص اقتصادی کشور شده است. (۲۰)

- اطلاعات افروز: همایش اقتصاد ایران از موفق ترین همایش‌های تخصصی بود که در آن مجموعه‌ای از ادبیات اقتصادی درباره تشریع مشکلات اقتصادی و راهکارها ارائه گردید. جا دارد رسانه ملی صدا و سیما با پخش این سخنرانی‌ها و تشکیل میزگردهای تخصصی به نقد عالمانه آن با بهره‌گیری از صاحب نظران اقتصادی پردازد. (۲۱)

روزنامه‌ی «تعادل»

- «انگیزه ریس جمهور از سخنان اخیر چیست؟» هم عنوان سرمقاله‌ی روزنامه‌ی «تعادل» است که در آن آمده است: آقای حسن روحانی، ریس جمهوری است بسیار آگاه؛ آگاه‌تر از بسیاری از کارشناسان و تحلیلگران. در سخنرانی‌های خود بسیار دقیق، منسجم و عقلانی طرح موضوع و مساله می‌کند و راه حل‌های کلان و منطقی ارایه می‌دهد.

- در ادامه با اشاره به مسایل مطرح شده از سوی ریس جمهوری در چند کنفرانس اخیر از جمله کنفرانس «اقتصاد ایران» آمده است: بر این اساس سوال مطرح آن است که با توجه به وجود چنین توانمندی فکری در ایشان به عنوان ریس دولت، چه ضرورتی به طرح این مسایل در فضای عمومی توسط ایشان وجود دارد و چرا ریس جمهوری و دولت ایشان اقدام به اجرایی کردن راهکارهای دقیقی که خود بهتر از هر کسی بر آنها آگاهی و اشراف دارند، نمی‌کنند؟ به راستی مخاطبان سخنان ریس جمهوری چه کسانی هستند؟

به نوشته‌ی تعادل، شاید دو یا سه پاسخ بیشتر نتوان به این سوال داد. یک پاسخ عدم تکاپوی قدرت دولت برای انجام چنین اقدامات مهم و اساسی در حوزه‌های اقتصادی و سیاسی است و ضرورت طرح این مسایل جهت بسیج اجتماعی و کسب پشتونه مردمی برای حرکت به سمت اجرای این راهکارها. پاسخی که شواهد بسیاری در سخنان ایشان در تایید آن می‌توان یافت. پاسخ دوم به سوال می‌تواند، از باب، عقب نشاندن رقبا از حمله و هجوم به دولت ایشان و دست کشیدن آنها از انواع کارشکنی‌ها و آزار و اذیت‌ها در مسیر اجرایی شدن اهداف دولت باشد. فرض سوم درباره چرا ایشان سخن‌گفتن‌های توسط رئیس جمهور، می‌تواند ضمن در برداشتن هر دو پاسخ گفته شده فوق، برای شکستن فضای شاید تاحدودی راکد و ایجاد شور و حرکت در جامعه و پیام رسانی به داخل و خارج از کشور برای توجه دادن به تغییر گفتمان اقتصادی و سیاسی کشور ارزیابی شود.

(۲۲)

فهرست

ورود

BBC

فارسی

صفحه اول | پخش زنده | ایران | افغانستان | جهان | هنر | ورزش | اقتصاد | دانش | نهاد | هکس | تل

چرا روحانی درخواست برگزاری رفراندوم کرده است؟

به اشتراک گذاشته

۱۴ دی ۱۳۹۳ - ۰۹:۲۲

tashnem

حسن روحانی، رئیس جمهوری ایران خواستار برگزاری همه پرسی، به عنوان یکی از اصول قانون اساسی ایران شده، اما دقیقاً مشخص نکرده که در هرایط موجود برگزاری همه پرسی را در چه موضوعی لازم دیده است. آقای روحانی تسلیه "برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلاطی هم باشد... نظر مستلزم مردم پرسیده شود".

به نظر شما در حال حاضر "اختلاف" نظر در چه موضوعی باعث شده که رئیس جمهور نزوم مراجعت به آراء عمومی را مطرح کند؟ شما ترجیح می‌دهید درباره چه موضوعاتی در ایران همه پرسی برگزار شود؟

در ۳ سال گذشته به جز اولین رفراندوم جمهوری اسلامی در فروردین ۱۴۰۰ و دو رفراندوم قانون اساسی و بازنگری آن در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، رفراندومی در ایران برگزار نشده، اما نزوم همه پرسی در موضوع هسته‌ای و بارانه‌ها مطرح بوده است که به دلیل مخالفت هایی عملی نشد. آقای روحانی همچنین درباره برآورده هسته‌ای ایران گفته "آرمان ما به سانتریفیوژ وصل نیست". او در سخنرانی امروز خود گفت: "مگر گسی در میز مذاکره بر سر اصول و آرمان‌ها بحث می‌کند؟ یک عدد در توهمنات زندگی می‌گذارد. دنیای امروز بحث منافع است."

به نظر شما آیا در مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵+۱ منافع ملی در مقابل آرمان‌های نظام قوار گرفته یا شما این دو مقوله را در تضاد با هم نمی‌بینید؟

در صورت برگزاری یک رفراندوم هسته‌ای، رای شما چه خواهد بود؟ در حال حاضر چالدر برگزاری رفراندوم در ایران را محتمل و عملی می‌بینید؟

روزنامه‌ی «رسالت»

- «آیا آرمان ما به سانتریفیوژ وصل است؟» نیز عنوان سرمقاله‌ی روزنامه‌ی «رسالت» به قلم «محمد‌کاظم ابزارلویی» مدیر مسؤول این روزنامه است که در آن با انتقاد از سخنان رئیس جمهوری در بخش مربوط به سیاست خارجی و موضوع هسته‌ی آمده است: شعار ملی «انرژی هسته‌ای حق مسلم ماست» که از متن فهم مردم ما صادر شده است ناظر به حفظ استقلال علمی کشور است. استقلال یکی از آرمان‌ها و شعارهای اصلی انقلاب اسلامی است. اینکه گفته شود؛ آرمان ما به سانتریفیوژ وصل نیست، یک مغالطه است. مثل اینکه به رهبران نهضت ملی شدن صنعت نفت گفته شود این همه داد و فریاد و درگیری با امپریالیسم انگلیس و آمریکا درست نیست، آرمان ما وصل به چند بشکه نفت ناقابل نیست! «آیا آرمان ما به چند متر برد بیشتر و کمتر موشك‌ها وصل است؟»! اگر فشارها به بهانه دفاع ملت ما از قدس و مظلومین فلسطینی به اتهام حمایت از تروریسم ادامه یابد، درست است بیاییم بگوییم؛ «آرمان ما به...؟» (۲۳)

روزنامه‌ی «جوان»

- «آیا دولت به گفتمان رقیب نیازمند است؟» هم عنوان یادداشت روزنامه‌ی «جوان» است که در آن با انتقاد از سخنان روحانی درباره رفراندوم آمده است: رئیس جمهور به عنوان دبیر شورای امنیت ملی تجربه رفراندوم خواهی اصلاح طلبان را دیده و شنیده است و بازتاب این سخنان را نیز به خوبی می‌داند اما علت اصرار بر بیان آن حتی بدون اشاره به یک موضوع خاص برای چیست؟ طبیعاً همه سلایق موجود در کشور یک برداشت از آن ندارند و بسیاری آن را در راستای کم کاری یا عبور از مشکلات حال کشور می‌دانند.

- جوان افروز: در توسعه یافته ترین کشورها، رفراندوم برای مسائل اصلاح قانون اساسی، تجزیه از یک کشور، العاق یک منطقه به یک کشور یا پیوستن به واحد پول اتحادیه‌ها برگزار می‌شود. هیچ کشوری را نمی‌توان یافت که سیاست خارجی یا یک مسئله اقتصادی را به رفراندوم گذاشته باشد. (۲۴)

*بی‌بی‌سی فارسی:

- حسن روحانی، رئیس جمهوری ایران خواستار برگزاری همه پرسی، به عنوان یکی از اصول قانون اساسی ایران شده، اما دقیقاً مشخص نکرده که در شرایط موجود برگزاری همه پرسی را در چه موضوعی لازم دیده است. (۲۵) آقای روحانی گفته "برای یک بار هم که شده، درباره مسئله بسیار مهم که ممکن است اختلافی هم باشد... نظر مستقیم مردم پرسیده شود."

- به نظر شما در حال حاضر "اختلاف" نظر در چه موضوعی باعث شده که رئیس جمهور لزوم مراجعته به آراء عمومی را مطرح کند؟ شما ترجیح می‌دهید درباره چه موضوعاتی در ایران همه پرسی برگزار شود؟

- در ۳۶ سال گذشته به جز اولین رفراندوم جمهوری اسلامی در فروردین ۵۸ و دو رفراندوم قانون اساسی و بازنگری آن در سال‌های ۵۸ و ۶۸، رفراندومی در ایران برگزار نشده، اما لزوم همه پرسی در موضوع هسته‌ای و یارانه‌ها مطرح بوده است که به دلیل مخالفت‌هایی عملی نشد. آقای روحانی همچنین درباره پرونده هسته‌ای ایران گفته "آرمان ما به سانتریفیوژ وصل نیست". او در سخنرانی امروز خود گفته: "مگر کسی در میز مذاکره بر سر اصول و آرمان‌ها بحث می‌کند؟ یک عده در توهمات زندگی می‌کنند. دنیای امروز بحث منافع است."

- به نظر شما آیا در مذاکرات هسته‌ای ایران و ۱+۵ منافع ملی در مقابل آرمان‌های نظام قرار گرفته یا شما این دو مقوله را در تضاد با هم نمی‌بینید؟

- در صورت برگزاری یک رفراندوم هسته‌ای، رأی شما چه خواهد بود؟ در حال حاضر چقدر برگزاری رفراندوم در ایران را محتمل و عملی می‌بینید؟

- اگر مایلید در برنامه نوبت شما شرکت کنید می‌توانید اطلاعات تماس خود را برای بی‌بی‌سی فارسی بفرستید تا با شما تماس گرفته شود. (۲۶)

***اما نکته‌هایی از این ماجرا:

آنچه از مجموع سخنان رئیس جمهور و مفسرین این گفتار، مبین این نکته است که:

- الف - اصلی ترین موضوع مورد چالش دولت یازدهم، نوع تعامل با تحریم کنندگان ایران از حیث جلب توجه و نظر مستکبرین برای رفع تحریم و ساماندهی اوضاع اقتصادی در راستای تحقق وعده‌های انتخاباتی رئیس جمهور محترم می‌باشد که در قالب مقاد مطروحه در مذاکرات هسته‌ای یعنی: «محدودیت‌های هسته‌ای و نظمی و متعاقب آن، رابطه آزاد با آمریکا و جامعه جهانی!!» متجلی می‌گردد.

- ب - در طی یکسال و نیم گذشته از عمر دولت یازدهم، امام خامنه‌ای بارها و بارها بر خوشبین نبودن به مذاکرات تأکید نموده و ضمن حمایت از تیم مذاکره کننده و مفید خواندن این تجربه، چارچوب و خط قرمزهای این مذاکرات (۲۷) و (۲۸) و (۲۹) را تبیین و نهایتاً پس از اوجگیری

خارجی انقلاب اسلامی (۳۱) را تدوین و مجددًا خط قرمزهای نظام را بر جسته سازی می کنند.

از جمله این خط قرمزها همین محدودیت هسته ای و نظامی است؛ فلاندا از دیگاه بدخواهان نظام و فرصت طلبان، طرح رفاندوم مطروحه تقابلی است با گفتمان امام جامعه اما در چارچوبی به ظاهر مدنی!! و در قالب مشروعیت بخشی!! به "اقدامی منعطف طلبانه نه آرمانگرایانه!!؟"؛ موضوعی که در سخنان ریاست محترم جمهور در همایش اقتصاد ایران مورد تصریح قرار می گیرد .

شاید مروی بر سخنرانی های دکتر عبدالرضا داوری در بهمن ماه ۱۳۹۱^(۳۲) که "در راستای ترسیم اصلاح سه گانه هرم قدرت در نظام جمهوری اسلامی(شامل مردم، روحانیت و بازار) و تبیین مواضع دو جریان نهادگرها (یا مردم گرا، که دو ضلع روحانیت و مردم را به عنوان منشأ قدرت حاکمیت انتخاب می کنند) و تکنوقرات(یا بازارگرا، که دو ضلع روحانیت و بازار را به عنوان منشأ قدرت حاکمیت انتخاب می کنند) پرداخته و اصلی ترین اختلاف ایشان را در سیاست خارجی و آنهم بدین شرح که نهادگرایان(مانند امام خامنه‌ای و دکتر احمدی نژاد) سیاست خارجی را بر مبنای اهداف و آرمان های انقلاب تنظیم و اجرا می کنند، لیکن تکنوقرات ها(مانند هاشمی رفسنجانی، میرحسین موسوی، سید محمد خاتمی و ...)، سیاست خارجی را بر اساس منافع اقتصادی طرح ریزی می کنند" ، خالی از لطف نباشد.

جدول ذيل (مهم) سرفصل خطوط و شاخصه های مشور سیاست خارجی، از دیدگاه امام خامنه‌ای را ترسیم و جزئیات این شاخصه ها را به حسنه می‌نماید.

برای مشاهده نمودار فوق در قطع بزرگ، پر روی آن یا اینجا کلیک نمایید

متن کامل سخنرانی امام خامنه‌ای در دیدار وزیر امور خارجه، سفیران و مسئولان نمایندگی‌های ایران در خارج از کشور

دانلود لینک مستقیم فایل یی دی اف «منشور ساست خارجی جمهوری اسلامی ایران» در قطع بزرگ و با حجم ۴۰۰ کیلو یا بات

ج- روزنامه اعتماد (شماره ۳۱۴۷) به تاریخ ۹۳/۱۰/۱۵، با شرح مندرج در صدر این گفتار) با بیان پیشینه ای از رفراندوم های قبلی و درخواست های رؤسای جمهور قبل در این خصوص، سعی در یکسان جلوه دادن آن ها و با بیان مغفول و مسکوت ماندن همه آن درخواست ها، خواسته یا ناخواسته، اقدام به تحریک و تهییج افکار عمومی در راستای مقابله با موافع احتمالی (از جمله مخالفت رهبری نظام و مجلس) می نماید؛ لیکن نکته قابل توجه در این میان، تقابل نتیجه مورد انتظار دولت محترم از نتیجه این رفراندوم (یعنی قبول «محدودیت های هسته ای و نظامی و متعاقب آن، رابطه آزاد با آمریکا و جامعه جهانی!!» از سوی مردم به قیمت رفع تحریم ها و گشايش اقتصادی مفروض از سوی دولتمردان) با خط قرمز های مورد تصریح و تأکید امام جامعه است.

د- در خصوص مواضع برخی اصلاح طلبان روشنفکر مآب!! و رسانه های معاند خارجی، تکلیف روشن است و نیاز به تحلیل و چرايی ماجرا نیست؛ اما در خصوص مواضع اصولگرایان نکته قابل توجه این است که علیرغم تعیین مصدق ایشان برای کلام رئیس جمهور و اتفاقاً جمع بندی مشابه ایشان با بند الف فوق الذکر، لیکن ایشان هیچ اشاره ای به مواضع رهبر معظم انقلاب در خصوص موضوع مورد رفراندوم و تضاد و تقابل موجود در ذات رفراندوم پیشنهادی با مواضع قانونی مقام معظم رهبری (مشروع در بند «ب») و عواقب حاصل از این رفراندوم نموده و برخی مانند جناب شریعتمداری حتی در استناد به ماده ۵۹ قانون اساسی، اصل را در پذیرش این رفراندوم، موکول به نظر نمایندگان مجلس نموده و هیچ اشاره ای به لزوم تأیید مقام معظم رهبری در این خصوص نمی نمایند.

ه- آنچه در این میان از سایر نکات مهمتر جلوه می نماید، حساسیت پذیرش یا عدم پذیرش انجام این رفراندوم و اشکال گوناگون نتایج حاصله از آن می باشد که باری به هر طریق در چشم فرصت طلبان و فتنه گران به عنوان فرصتی برای تأمین اهداف نامشروعشان جلوه گری خواهد نمود.

ه/۱: اگر مجلس رفراندوم را پذیرد و نتیجه آن مطلوب دولت باشد (یعنی رأی مردم به قبول «محدودیت های هسته ای و نظامی و متعاقب آن، رابطه آزاد با آمریکا و جامعه جهانی!!» به قیمت رفع تحریم ها و گشايش اقتصادی مفروض از سوی دولتمردان)؛ این نتیجه از یک سو به معنی رأی مردم به تقابل با امام جامعه و ایجاد تشکیک در مشروعیت آراء ولی امت اسلامی و از سوی دیگر چیزی شیوه به پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از حیث تحمیلگری خواص بر امام جامعه قلمداد می گردد که در شرایط آن زمان با تحمیلگری مستقیم امکان پذیر شد، لیکن در شرایط جاری و با توجه به بصیرت عمومی موجود در سطح جامعه امکان پذیر نبوده، لذا از طریقی شبه مشروع!! میسر گردیده است.

ه/۲: اگر مجلس رفراندوم را پذیرد و یا مجلس آن را پذیرفته ولی مردم به آن رأی منفی دهنده، به زعم بدخواهان نظام در این صورت یا دولت محترم اعلام بر عدم امکان اداره قوه مجریه نموده که در این صورت کشور دچار بحران و حواشی ای شیوه به فتنه ۸۸ خواهد شد و یا از آن پس نتایج حاصل از ناکامی ها و شکست ها و فشارهای سیاسی و اقتصادی تحمیلی بر مردم، به عنوان هزینه تصمیم ایشان گذاشته شده و به تدریج با افزایش این فشارها شکاف بین مردم و امام جامعه حاصل خواهد گشت که این نیز مقدمه ای است برای آغاز فتنه ای بزرگتر.

ه/۳: همچنین اگر مجلس به برگزاری رفراندوم رأی موافق داده و رهبری با اجرای آن موافقت نکند، جمع نتایج بندهای دو گانه فوق اتفاق خواهد افتاد. شکی نیست که به فرمایش مقام معظم رهبری، «غيرت هیچ مسئولی، دست برداشتن از مسائل اساسی و آرمانی را قبول نمی کند» (۳۳) و طرح رفراندوم از سوی رئیس جمهور محترم نیز با نیت «تدبیر و امید» صورت پذیرفته است، لیکن جمع مطالب فوق اعم از مواضع کج فهمان داخلی و دشمنان خارجی (۳۴) و بهره برداری های احتمالی ایشان از نتایج حاصل از این ماجرا، تعمق بیشتر در طرح اینگونه مباحث را جدی تر می نماید؛ کما اینکه این موضوع بلاشك در هر یک از شرایط مفروض فوق الذکر، منجر به دوقطبی کردن جامعه و مضاد با وحدت عمومی می باشد که در فرمایشات امام خامنه ای در مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۷ نیز در قالب «ایجاد تفرقه و دودستگی در میان مردم، به هر عنوان و با هر توجیه، ضد منافع ملی و ضد آرمان هاست» (۳۵) مورد تصریح و تأکید قرار گرفت. مؤید این کلام نیز سوء استفاده بدخواهان نظام در حوادث چندساله گذشته مربوط به فتنه ۸۸، در داخل کشور، و تحولات چندماهه اخیر اوکراین در خارج از کشور می باشد که طی آن و با سوء استفاده جریان غربگرا در آن کشور، به بهانه گره زدن «مشکلات اقتصادی کشور» به «پیوستن این کشور به اتحادیه اروپا» طرح رفراندوم عمومی مطرح و متعاقب آن فضای دوقطبی و آشوب در اوکراین تقویت گردید.

واعقه للمتنین»

در همین زمینه بخوانید:

- بیانات امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از مردم قم - ۱۳۹۳/۱۰/۱۷

- مهم: نکته خوانی > تبیین و تطبیق دیدگاه های امام خامنه‌ای در حوزه سیاست خارجی

- مهم: منشور سیاست خارجی جمهوری اسلامی از دیدگاه امام خامنه‌ای

- ۱- خبرگزاری فارس - کد خبر: ۱۷۷ - ۱۳۹۳۱۰۱۴۰۰۰
- ۲- روزنامه اعتماد، شماره ۳۱۴۷ - تاریخ ۹۳/۱۰/۱۵
- ۳- وبسایت خبری تحلیلی فرارو - کد خبر: ۲۱۹۳۲۹
- ۴- خبرگزاری فارس - کد خبر: ۱۳۹۳۱۰۱۴۰۱۴۳۱
- ۵- روزنامه شرق - شماره ۲۲۰۴ - سه شنبه ۱۶ دی ۱۳۹۳
- ۶- روزنامه سیاست روز - کد مطلب: ۹۰۶۱۲ - یکشنبه ۱۴ دی ۱۳۹۳
- ۷- خبرگزاری ایرنا - کد خبر: ۸۱۴۵۱۵۰۴
- ۸- همان
- ۹- همان
- ۱۰- همان
- ۱۱- همان
- ۱۲- همان
- ۱۳- همان
- ۱۴- همان
- ۱۵- همان
- ۱۶- همان
- ۱۷- خبرگزاری ایرنا - کد خبر: ۸۱۴۵۳۲۶۱
- ۱۸- همان
- ۱۹- همان
- ۲۰- همان
- ۲۱- همان
- ۲۲- همان
- ۲۳- همان
- ۲۴- همان
- ۲۵- بی بی سی فارسی - ۱۴ دیماه ۱۳۹۳ - تحت عنوان: «درخواست رئیس جمهور ایران برگزاری همه پرسی»
- ۲۶- بی بی سی فارسی - ۱۴ دیماه ۱۳۹۳ - تحت عنوان: «چرا روحانی درخواست برگزاری رفراندوم کرده است؟»
- ۲۷- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) - اینفوگرافیک خطوط قرمز مذاکره
- ۲۸- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) - بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار مدیران، متخصصان و کارشناسان سازمان امنیت اتمی - ۱۳۹۳/۰۱/۲۰
- ۲۹- پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما - اینفوگرافیک خطوط قرمز مذاکره از دیدگاه های مقام معظم رهبری - ۲۹ آبان ۱۳۹۳
- ۳۰- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) - دیدار مسئولان وزارت خارجه و سفرا و رؤسای نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور - ۱۳۹۳/۰۵/۲۲
- ۳۱- پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما - منشور سیاست خارجی جمهوری اسلامی از دیدگاه امام خامنه‌ای - ۱ شهریور ۱۳۹۳
- ۳۲- پایگاه خبری تحلیلی رئیس جمهور ما - سلسله جلسات «گفتمان عدالت و پیشرفت» با سخنرانی دکتر داوری - ۳۰ بهمن ۱۳۹۱
- ۳۳- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) - بیانات امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از مردم قم - ۱۳۹۳/۱۰/۱۷
- ۳۴- جام نیوز - کد خبر: ۴۳۱۲۶۷ - رسانه‌های غربی دست پاچه از پیشنهاد روحانی
- ۳۵- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) - بیانات امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از مردم قم - ۱۳۹۳/۱۰/۱۷